

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta mikro- ja yksityrittäjien näkökulmasta se jää liian yleiselle tasolle. Digitaalinen murros ei ole vain yhteiskunnallinen arvo- tai osaamiskysymys, vaan myös arjen toimintaedellytyksiä määrittävä muutos. Tavoitteessa tulisi tunnistaa selkeämmin, että merkittävä osa suomalaisista toimii itsensä työllistäjinä ja mikroryttäjinä, joiden kyky osallistua digitalisoituvaan yhteiskuntaan riippuu konkreettisesta osaamisesta, saavutettavista palveluista ja kohtuullisesta hallinnollisesta kuormasta.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset painottuvat yleisiin kansalaistaitoihin ja sivistykseen, mutta niistä puuttuu mikro- ja yksityrittäjien kannalta keskeinen käytännön digiosaaminen. Erityisesti tulisi huomioida liiketoimintalähtöinen osaaminen, kuten digitaalisten työkalujen käyttöönotto, myynti, markkinointi, hallinnon automatisointi, tekoälyosaaminen sekä näihin liittyvät matalan kynnyksen tukipalvelut.

Avaintuloksia tulisi täydentää siten, että ne sisältävät konkreettisia toimenpiteitä mikroyritysten digikyvykkyyksien vahvistamiseksi. Tämä on perusteltua, koska yli 95 % kaikista yrityksistä Suomessa on yksin- ja mikroyrityksiä.

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta jää yleiselle tasolle. Tavoitteessa käytetty "yhteiskunnan toimijat" - käsite on hyvin väljä ja hämärtää eri toimijaryhmien, erityisesti mikro- ja yksityisyritysten, olennaisesti erilaiset lähtökohdat. Tavoite painottuu teknologioiden kehittämiseen ja vähemmän niiden käytännön käyttöönottoon, minkä vuoksi sitä tulisi täsmentää siten, että huomioidaan paremmin myös mikro- ja yksityisyritysten ja muiden pienten toimijoiden kyky ja resurssit soveltaa teknologioita arjessa.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksista puuttuu mikro- ja yksityisyritysten näkökulmasta keskeinen käytännön käyttöönotto. Niissä korostuvat koulutus ja innovaatiot, mutta ei se, miten uudet teknologiat saadaan aidosti käyttöön pienissä yrityksissä. Lisäksi avaintuloksessa korostettu "organisaatioiden uudistuminen" ei tunnista mikroyritysten toimintalogiikkaa, jossa keskeistä ei ole organisaation kehittäminen vaan yksittäisen yrittäjän kyky ottaa käyttöön konkreettisia digitaalisia ratkaisuja osana arjen työtä. Puuttumaan jää myös matalan kynnyksen tuki, rahoitus sekä mikroyritysten rajallisten resurssien huomiointi, mikä on ratkaisevaa digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämisessä.

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on täysin kannatettava, mutta painottuu vahvasti teknologia-alan kehitykseen ja huippuosaamiseen. Sitä tulisi täydentää siten, että edelläkävijyys tarkoittaa myös teknologioiden laajaa käyttöönottoa koko yritys kentässä, ei vain kehityksen kärjessä toimivissa organisaatioissa.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksista puuttuu erityisesti mekanismit, joilla tutkimuksessa ja koulutuksessa syntyvä osaaminen siirtyy käytäntöön mikroyrityksissä. Niissä ei huomioida esimerkiksi neuvontaa,

käyttöönoton tukea, pieniä investointeja mahdollistavaa rahoitusta tai yrittäjän ajankäyttöön liittyviä rajoitteita. Lisäksi puuttuu näkökulma siihen, miten yksinyrittäjät voivat hyödyntää teknologioita ilman erillisiä organisaatioita tai TKI-toimintaa.

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta painottuu skaalautuvuuteen, data-avaruuksiin ja kehittyneisiin käyttötapauksiin. Sitä tulisi täydentää siten, että huomioidaan myös mikro- ja yksinyrittäjien mahdollisuudet hyödyntää dataa arjen liiketoiminnassa. Tämä edellyttää yksinkertaisia ja helposti käyttöönotettavia ratkaisuja, selkeitä datan hyödyntämisen malleja sekä matalan kynnyksen tukea, ei ainoastaan laajoja infrastruktuuri- ja ekosysteemiratkaisuja.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset painottuvat tekniseen infrastruktuuriin, data-avaruuksiin ja tekoälyn kehittämiseen, mutta niistä puuttuu datan käytännön hyödyntäminen mikro- ja yksinyrittäjien arjessa. Erityisesti puuttuvat yksinkertaiset ja helposti käyttöönotettavat ratkaisut, selkeät toimintamallit datan hyödyntämiseen sekä tuki ja neuvonta, joiden avulla pienet yritykset voivat hyödyntää dataa ilman laajoja teknisiä resursseja.

Digitaalisen identiteetin lompakon osalta tulisi varmistaa, että sen käyttöönotto ei lisää mikro- ja yksinyrittäjien hallinnollista taakkaa tai velvoitteita, vaan tukee sujuvaa ja kevyttä asiointia.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset kattavat hyvin tietoliikenneyhteydet ja infrastruktuurin kehittämisen, mutta niistä puuttuu näkökulma yhteyksien käytännön saavutettavuuteen ja kustannuksiin mikro- ja yksityisyrityksille. Pelkkä saatavuus ei riitä, jos yhteydet eivät ole kohtuuhintaisia ja luotettavia myös pienille toimijoille. Lisäksi puuttuu huomio siitä, miten yhteyksien laatu ja toimintavarmuus vaikuttavat suoraan mikroyritysten arjen liiketoimintaan ja palveluiden tuottamiseen.

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta painottuu suurten infrastruktuurien ja tutkimusympäristöjen näkökulmaan. Tarkastelu kohdistuu jälleen ensisijaisesti suurempiin toimijoihin, eikä siinä riittävästi huomioida mikro- ja yksityisyrityksien tarpeita käyttäen laskenta- ja pilvipalveluita helposti, kustannustehokkaasti ja ilman merkittävää teknistä osaamista.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset painottuvat tutkimus- ja suurteholaskennan infrastruktuuriin sekä datakeskuksiin, mutta niistä puuttuu näkökulma siihen, miten nämä resurssit ovat käytettävissä myös mikro- ja yksityisyrityksille. Puuttumaan jää erityisesti helppo ja kustannustehokas pääsy pilvi- ja laskentapalveluihin sekä käytännön tuki niiden hyödyntämiseen arjen liiketoiminnassa.

Lisäksi avaintuloksissa mainittu "korkean lisäarvon datakeskukset" edellyttää täsmentämistä. On tärkeää varmistaa, että datakeskusten tuottama lisäarvo kohdistuu laajasti kotimaiseen yrityskenttään, mukaan lukien mikroyritykset, eikä jää pelkästään suurten toimijoiden hyödyksi ja suuren energiankulutuksen varaan.

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta jää yleiselle tasolle eikä tunnista ollenkaan riittävästi yrityskentän rakennetta. Digitalisaation eteneminen ei ole yhtenäinen prosessi kaikille yrityksille, vaan erityisesti mikro- ja yksityisyrityksillä keskeistä on arjen liiketoimintaa tukevien ratkaisujen käyttöönotto rajallisilla

resursseilla. Tavoitetta tulisi täsmentää siten, että siinä huomioidaan yritysten kokoerot ja kohdennetaan toimet myös mikroyritysten käytännön tarpeisiin.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset painottuvat datatalouteen, kasvuyrityksiin ja pk-yritysten yleiseen digitalisaatioon, mutta niistä puuttuu mikro- ja yksinyrittäjien näkökulma. PK-yritykset käsitellään yhtenä ryhmänä, vaikka mikroyritykset muodostavat ylivoimaisesti suurimman osan yrityskannasta ja niiden toimintalogiikka, resurssit ja digitalisaation lähtökohdat poikkeavat olennaisesti keskiuurista yrityksistä.

Nykyinen muotoilu ohjaa toimenpiteitä väistämättä kohti voimakkaasti kasvuhakuisia ja resursoituja toimijoita, jolloin suuri osa yrityksistä jää kehityksen ulkopuolelle. Puuttumaan jää erityisesti arjen liiketoimintaa tukevien digiratkaisujen käyttöönotto, matalan kynnyksen tuki ja rahoitus sekä keinot, joilla digitalisaatio parantaa tuottavuutta myös pienimuotoisessa yritystoiminnassa.

Tavoitteita tulisi täsmentää siten, että mikroyritykset tunnistetaan omana ryhmänään ja niiden digitalisaatiota edistetään erikseen kohdennetuilla toimilla.

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on täysin perusteltu, mutta jää yleiselle tasolle eikä riittävästi huomioi yritysten kokoeroja. Uusien teknologioiden käyttöönotto edellyttää mikro- ja yksinyrittäjillä sekä itsensätyöllistäjillä erilaisia tukitoimia kuin suuremmissa yrityksissä, joissa on enemmän resursseja ja osaamista. Tavoitetta tulisi täsmentää siten, että se huomioi paremmin käyttöönoton käytännön edellytykset pienissä yrityksissä ja kohdentaa toimet myös niihin.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset kattavat hyvin julkisten palvelujen yhteentoimivuuden ja tehokkuuden, mutta niistä puuttuu käyttäjälähtöisyys mikro- ja yksityisyritysten näkökulmasta. Erityisesti puuttuu huomio siitä, miten palvelut toimivat käytännössä yksityisyrityksen ja itsensätyöllistäjän arjessa, jossa asiointi tapahtuu usein ilman hallinnollista tukea.

Lisäksi tulisi korostaa palvelujen selkeyttä, ennakoitavuutta ja ajansäästöä sekä sitä, että digitalisaatio ei lisää hallinnollista taakkaa vaan vähentää sitä.

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Tulisi huomioida, että turvallisuus- ja hallintovaatimukset eivät lisää hallinnollista taakkaa pienille toimijoille, vaan palvelut pysyvät yksinkertaisina, selkeinä ja sujuvina käyttää myös ilman erillistä hallinnollista tukea, tai lisäkustannuksia.

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Tekoälyn ja automaation käyttöönoton tulisi näkyä selkeämpinä, nopeampina ja ennakoitavampina palveluina sekä vähentyneenä hallinnollisena työnä.

Lisäksi tulisi huomioida, että pelkkä julkisen datan avaaminen ei takaa sen hyödyntämistä, jos toimijoilla ei ole osaamista, resursseja tai selkeitä käyttötapoja datan hyödyntämiseen.

Automaattisen päätöksenteon osalta on myös tärkeää varmistaa sen läpinäkyvyys ja ymmärrettävyys yksinyrittäjän näkökulmasta.

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalisaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Digikompassin kokonaisuus on laaja ja kattaa keskeiset digitalisaation osa-alueet, mutta siitä puuttuu systemaattinen mikro- ja yksinyrittäjien näkökulma. Yritykset käsitellään pääosin yhtenäisenä ryhmänä tai pk-yrityksinä, vaikka yli 95 % suomalaisista yrityksistä on yksin- tai mikroyrityksiä.

Erityisesti yksinyrittäjyyden, alustatalouden yrittäjyyden ja muiden uusien yrittäjyyden muotojen kasvu jää kokonaisuudessa vähälle huomiolle, vaikka digitalisaatio on juuri näiden toimintamallien keskeinen mahdollistaja. Digikompassissa tulisi tunnistaa selkeämmin nämä muutokset ja huomioida niiden erityispiirteet.

Kokonaisuudessa korostuvat infrastruktuuri, tutkimus, data ja kasvuyritykset, kun taas vähemmälle huomiolle jää digitalisaation käytännön käyttöönotto arjen liiketoiminnassa. Digikompassissa tulisi priorisoida toimia, jotka tukevat teknologioiden laajaa käyttöönottoa koko yritys kentässä, erityisesti mikroyrityksissä, sekä varmistaa, että digitalisaatio vähentää eikä lisää hallinnollista taakkaa.

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

Mittareissa tulisi huomioida erityisesti digitalisaation eteneminen koko yritys kentässä, ei vain kehittyneimmissä toimijoissa. Keskeisiä mittareita ovat esimerkiksi mikro- ja yksinyrittäjien digitaalisten työkalujen käyttöönottoaste, digitalisaation vaikutus tuottavuuteen ja liikevaihtoon pienissä yrityksissä sekä kokemus julkisten digitaalisten palvelujen sujuvuudesta ja hallinnollisen taakan kehittymisestä.

Lisäksi tulisi mitata, kuinka hyvin mikroyritykset pystyvät hyödyntämään dataa ja uusia teknologioita käytännön liiketoiminnassa sekä kuinka saavutettavia ja käyttökelpoisia digitaaliset ratkaisut ovat eri kokoisille yrityksille.

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

Digikompassin vaikuttavuutta tulisi mitata sillä, miten digitalisaatio parantaa tuottavuutta, kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä koko yritys kentässä.

Keskeistä on seurata digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoa eri kokoisissa yrityksissä, niiden vaikutusta liikevaihtoon ja kannattavuuteen sekä sitä, väheneekö hallinnollinen taakka. Lisäksi tulee arvioida, tukevatko julkiset digitaaliset palvelut yritystoimintaa käytännössä ja ovatko ne aidosti saavutettavia kaikille.

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

-

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Uudet teemat

Tekoäly

-

Turvallisuus

-

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

Digikompassi on kokonaisuutena kunnianhimoinen ja kattaa keskeiset digitalisaation osa-alueet, mutta se painottuu vahvasti infrastruktuuriin, teknologiaan ja kasvu- ja suuryrityksiin.

Kokonaisuudesta puuttuu selkeä mikro- ja yksinyrittäjien näkökulma, vaikka ne muodostavat yli 95 % yrityksistä Suomessa. Digitalisaation käytännön käyttöönotto arjen liiketoiminnassa jää vähälle huomiolle, samoin uusien yrittäjyyden muotojen, kuten alustatalouden, rooli.

Jatkokehityksessä tulisi varmistaa, että digitalisaatio edistää laajasti koko yrityskentän toimintaedellytyksiä ja vähentää hallinnollista taakkaa, ei ainoastaan vahvista kehityksen kärkeä.

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

-

Hanén Liisa
Mikro- ja yksinyrittäjät ry